

Verdrag nr. 115, op 22 juni 1960 te Genève door de Internationale Arbeidsconferentie in haar vierenveertigste zitting aangenomen betreffende de beveiliging van werknemers tegen ioniserende stralen

BRIEF VAN DE MINISTER VAN
BUITENLANDSE ZAKEN

Nr. 1

Ter griffie van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ontvangen: 26 september 1966.

De wens, dat deze overeenkomst aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal zal worden onderworpen, kan door of namens de Kamer of door ten minste dertig leden der Kamer of door de Gevolmachtigde Minister van Suriname, onderscheidenlijk de Nederlandse Antillen te kennen worden gegeven uiterlijk op 26 oktober 1966.

's-Gravenhage, 15 september 1966.

Ter voldoening aan het bepaalde in artikel 60, lid 2, en onder verwijziging naar artikel 61, lid 3, van de Grondwet, alsook naar artikel 24, eerste lid, van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, de Raad van State van het Koninkrijk gehoord, heb ik de eer U Hoogedelgestreng hiernevens de tekst (*Trb.* 1962, 45)¹⁾, alsmede de vertaling in het Nederlands (*Trb.* 1966, 172)¹⁾ van het op 22 juni 1960 te Genève door de Internationale Arbeidsconferentie in haar vierenveertigste zitting aangenomen Verdrag (nr. 115) betreffende de beveiliging van werknemers tegen ioniserende stralen over te leggen.

Een toelichtende nota bij dit verdrag gelieve u hiernevens aan te treffen.

Wat het Koninkrijk der Nederlanden betreft, zal het verdrag voorshands alleen voor het Rijk in Europa gelden.

Tevens moge ik u ter kennisneming door de leden der Kamer, de tekst en de vertaling in het Nederlands van de bij dit verdrag opgestelde Aanbeveling (nr. 114) betreffende de beveiliging van werknemers tegen ioniserende stralen (*Trb.* 1966, 139, blz. 10—28)¹⁾, vergezeld van een toelichting, doen toekomen.

Aan de Gouverneurs van Suriname en van de Nederlandse Antillen is verzocht hogergenoemde stukken 26 september 1966 over te leggen aan de Staten van Suriname, onderscheidenlijk van de Nederlandse Antillen.

De Gevolmachtigd Ministers van Suriname en van de Nederlandse Antillen zijn van deze overlegging in kennis gesteld.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
J. LUNS.

Toelichtende nota

De Internationale Arbeidsconferentie heeft tijdens haar 44ste zitting in juni 1960 een Verdrag (nr. 115) aanvaard betreffende de beveiliging van arbeiders tegen ioniserende stralen. Uit het geheel van bepalingen, opgenomen in *artikel 3* van dit verdrag blijkt, dat het de lid-staten de mogelijkheid biedt tot bekrachtiging over te gaan, ook al voldoet de nationale wetgeving nog niet geheel aan de bepalingen: immers in het *derde lid*, onder *a*, wordt gezegd, dat de beschermende bepalingen, door een lid-staat uitgevaardigd na de bekrachtiging, met het verdrag moeten overeenstemmen, terwijl onder *b* bepaald is, dat deze maatregelen, voor zover reeds bestaande vóór de bekrachtiging, zo spoedig mogelijk hiermee in overeenstemming moeten worden gebracht. Uit het onder *c*, in ditzelfde lid, bepaalde blijkt voorts, dat bekrachtiging van het verdrag — ondanks de universele toepasselijkheid, neergelegd in *artikel 2*, eerste lid — reeds mogelijk is, indien bepaalde categorieën arbeiders nog van de beschermende bepalingen zijn uitgezonderd.

¹⁾ Nedergelegd ter griffie, ter inzage van de leden.

Aan
de Heer Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal

In dit verband kan worden opgemerkt, dat het derde lid van artikel 3 in het verdrag is opgenomen, zij het licht geamendeerd, op voorstel van de Engelse Regering. Met betrekking tot de met dit voorstel beoogde soepelheid van het verdrag merkte het Internationaal Arbeidsbureau op: „The Office considers that the inclusion of the substance of this proposal would make the instrument fairly generally acceptable, would achieve the widest measure of acceptance and consequently bring about the greatest number of ratifications”. (Blz. 6, Report IV (2), The Protection of workers against ionising radiations, Geneva, International Labour Office, 1960).

In Nederland is de beveiliging van arbeiders tegen ioniserende stralen primair geregeld in het op de Veiligheidswet 1934 gebaseerde Veiligheidsbesluit ioniserende stralen (*Stb.* 1963, 98). Blijkens artikel 1 van dit besluit geldt dit met betrekking tot de beveiliging van alle arbeiders tegen de gevaren van ioniserende stralen uitzendende toestellen en radio-actieve stoffen.

Dit besluit stelt de z.g. maximaal toelaatbare doses ioniserende straling vast en regelt voorts de hiermee verband houdende controlemaatregelen en medische keuring van de arbeiders, als voorzien in het verdrag.

Een algemene uitzondering ingeval er sprake is van zeer geringe doses straling, zoals artikel 2, tweede lid, van het verdrag kent is in het besluit niet opgenomen, doch hieraan dient aanslonds te worden toegevoegd, dat in de definitie van „radiologische werkzaamheden” in artikel 2, onder 24, wel minimale doses zijn opgenomen: hieruit volgt, dat bij straling beneden dit niveau geen sprake meer is van „radiologische werkers” in de zin van het besluit en dus de bijzondere voorschriften van hoofdstuk II, § 2 van het besluit, toepassing missen.

Op enkele punten moge het verdrag nog nader worden toegelicht.

Het eerste lid van *artikel 3* van het verdrag schrijft voor, dat de geëigende maatregelen ter bescherming van de arbeiders tegen ioniserende stralen tot stand moeten worden gebracht in het licht van de wetenschap, zoals deze zich op dit terrein ontwikkelt. In verband hiermede spreekt het tweede lid van dit artikel van de op dit punt noodzakelijke inlichtingen, die ter beschikking moeten staan. Blijkens punt 3 van de bij het Verdrag nr. 115 behorende Aanbeveling (nr. 114) betreffende de beveiliging van arbeiders tegen ioniserende stralen wordt hier bedoeld op de periodieke Aanbevelingen van de I.C.R.P. (International Commission on Radiological Protection) en normen van andere competente organisaties. Voor wat deze laatste aangaat dient vanzelfsprekend eveneens gedacht te worden aan de uit 1959 daterende Richtlijnen tot vaststelling van de basisnormen voor de bescherming van de gezondheid der bevolking en der werknemers tegen de aan ioniserende stralen verbonden gevaren (*Publikatieblad* van de Europese Gemeenschappen van 20 februari 1959, 2de jaargang, nr. 11).

Ten aanzien van *artikel 9* van het verdrag geldt, dat naast het bepaalde in het Veiligheidsbesluit (artikelen 15, 34 en 35), ook de waarschuwingstekens, voorgeschreven door de artikelen 11 en 12 van het Radio-actieve Stoffenbesluit (*Stb.* 1963, 233) voldoen aan dit artikel.

Wat de in *artikel 10* van het verdrag voorziene meldingsplicht betreft, kent de Nederlandse wetgeving, naast het Veiligheidsbesluit (artikel 22), het Radio-actieve Stoffenbesluit (Warenwet) ingevolge waarvan de handel in en het gebruik van radio-actieve stoffen aan een vergunningstelsel van overheidswege wordt onderworpen, terwijl voorts inrichtingen, waar zich stralengevaar voor omwonenden voordoet — en waar dit gevaar uiteraard ook kan bestaan voor de daarin werkzame arbeiders — onderworpen zijn aan de bepalingen van de Hinderwet (*Stb.* 1952, 274, laatstelijk gewijzigd 16 maart 1960, *Stb.* 141. Zie voor de onderhavige materie de wijziging van het Hinderbesluit van 1 september 1959, *Stb.* 1959, 324). In het algemeen gesproken voldoet de Nederlandse wetgeving dus aan artikel 10 van het verdrag. Hieraan kan nog worden toegevoegd, dat de hierbedoelde melding in een breder verband wordt gezien bij het ontwerpen van de regelingen ter uitvoering van de Kernenergiewet (21 februari 1963, *Stb.* 82), die bij

haar inwerkingtreding in de plaats zal komen van voornoemd Radio-actieve Stoffenbesluit (Warenwet) en van de Hinderwet-regeling. Wat ten slotte de in artikel 13 van het verdrag voorziene terstond te nemen maatregelen betreft, ontbreekt in de Nederlandse wetgeving een speciaal voorschrift, dat (na een waarschuwing als bedoeld onder *b* van dit artikel) door ter zake kundige personen een onderzoek moet worden ingesteld naar de werkomstandigheden, doch het spreekt vanzelf, dat het districtshoofd (in de zin van de Veiligheidswet 1934), na een mededeling te hebben ontvangen ex artikel 18, lid 2, van het Veiligheidsbesluit, dit onderzoek instelt of doet instellen.

De onder *d* bedoelde verplichting van de werkgever om alle maatregelen te nemen, welke op grond van het technisch en medisch onderzoek noodzakelijk zijn, volgt uit de algemene verplichting, welke op het hoofd of de bestuurder rust om te voldoen aan de voorschriften van de Veiligheidswet.

De Nederlandse Regering is van mening, dat de momenteel vigerende wetgeving haar in staat stelt het onderhavige verdrag te bekrachtigen. Zij stelt zich voor op het tijdstip van bekrachtiging op grond van artikel 3, derde lid, onder *c*, aan de directeur van het Internationaal Arbeidsbureau mede te delen, dat het verdrag van toepassing is op alle arbeiders, wier veiligheid en gezondheid krachtens de Veiligheidswet 1934 en de Mijnwet 1903 (*Stb.* 1904, 73) zijn geregeld.

De Regeringen van Suriname en van de Nederlandse Antillen achten gelding van het verdrag voor hun landen nog niet mogelijk. Wat Suriname betreft biedt artikel 3, sub *1a*, van de Veiligheidsverordening 1947 (G.B. 1947, nr. 142) weliswaar de mogelijkheid om bij besluit regelen in het leven te roepen tot het voorkomen van schade aan de gezondheid ten gevolge van de arbeid, maar deze regeling zal, indien zij tot stand komt, naar het zich laat aanzien, niet binnen afzienbare tijd in werking kunnen treden. De wetgeving van Suriname, alsmede het controle-apparaat, voldoen thans niet aan de in het verdrag gestelde eisen.

*De Minister van Sociale Zaken
en Volksgezondheid,*

G. M. J. VELDKAMP.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
J. LUNS.

Toelichting op aanbeveling no. 114 betreffende de bescherming van arbeiders tegen ioniserende stralen

I

1 en 2. Verwezen moge worden naar de toelichting op de artikelen 1 en 2 van Verdrag nr. 115.

3. Bij het ontwerpen van het nieuwe Veiligheidsbesluit ioniserende stralen (*Stb.* 1963, 98) is rekening gehouden met de aanbevelingen van de I.C.R.P. alsmede met de zogenaamde basisnormen van Euratom.

II

4. Zie de toelichting hierboven bij punt I, 3.

Voor de maximaal toelaatbare concentraties van radio-actieve stoffen in lucht en water zijn momenteel geen grenswaarden vastgesteld; dit vraagstuk is in zijn algemeenheid momenteel in studie bij de Gezondheidsraad. Wel bestaat de verplichting om deze concentraties in de lucht periodiek te meten ter plaatse, waar arbeiders werkzaam zijn. Aan de hand van de aldus verkregen gegevens kunnen de nodige maatregelen worden genomen ten einde besmetting of overmatige bestraling van de arbeiders te voorkomen. Volgens artikel 16 van het nieuwe Veiligheidsbesluit moeten deze metingen in ieder geval plaats hebben, wanneer de kans bestaat, dat de arbeiders aan een grotere dosis dan 1,5 rem per jaar worden blootgesteld.

5. De hier bedoelde deugdelijke maatregelen bestaan in Nederland in de vorm van fysische controles van tweeërlei

aard. Ten eerste worden, zoals reeds gezegd, metingen gedaan ter plaatse waar arbeid wordt verricht om de concentratie van radio-actieve stoffen in de lucht te meten. Daarnaast moeten volgens artikel 33 van het Veiligheidsbesluit radiologische werkers persoonlijke controlemiddelen (films, de z.g. „badges” of condensatorkamertjes) dragen, waaruit de individueel ontvangen stralingsdoses periodiek kunnen worden vastgesteld. Zo nodig moeten beveiligingsmiddelen, bijvoorbeeld stralenwerende schorten, worden gedragen (artikel 28 V.B.I.S.). Ten slotte is in artikel 18 bepaald, dat, zo vaak gevaar bestaat voor plotselinge overmatige bestraling of besmetting, deskundig personeel aanwezig moet zijn, hetwelk is uitgerust met meetinstrumenten, waarmee deze bestraling of besmetting kan worden geconstateerd.

III

6. Artikel 35 van het V.B.I.S. behelst de verplichting voor een onderneming, waarin radiologische werkzaamheden worden verricht, ervoor te zorgen, dat deze werkzaamheden worden verricht onder toezicht van een bevoegd deskundige, die op de hoogte is met de daaraan verbonden gevaren.

IV

7. Punt 7 bepaalt, dat collectieve beveiligingsmiddelen de voorkeur verdienen boven individuele, indien eerstgenoemde althans een doeltreffende beveiliging bieden. In Nederland worden beide soorten beveiliging toegepast.

8. Aan de in dit punt behandelde deugdelijkheid van beveiligingsmiddelen en de periodieke controle hierop wordt in Nederland voldaan door artikel 8 van het Veiligheidsbesluit en door het uitgeoefende toezicht van de Arbeidsinspectie.

9. Dit artikel beveelt de nodige zorg aan bij het omgaan met radio-actieve stoffen. Ook hieraan voldoet de Nederlandse wetgeving; men zie bijvoorbeeld de artikelen 8, derde lid, 20 en 26 van het V.B.I.S. De voorwaarden, verbonden aan een toelating krachtens het Radio-actieve stoffenbesluit (Warenwet) (*Stb.* 1963, 233), geven ook voorzieningen op dit punt, terwijl in de toekomst de Kernenergiewet de nodige waarborgen zal kunnen geven.

10. In dit punt worden een aantal maatregelen aanbevolen met het oog op besmettingsgevaar, met name indien lekkages optreden bij zgn. ingekapselde stralingsbronnen.

Een alle eventualiteiten dekkende planmatige voorziening vooraf wordt niet met zoveel woorden in het V.B.I.S. voorgeschreven, doch wel kan hierin zo goed mogelijk door middel van voorwaarden, als onder 9 bedoeld, worden voorzien. Bij acuut gevaar moet het werk worden gestaakt, moeten de gevaarlijke plaatsen worden ontruimd en het districtshoofd van de Arbeidsinspectie worden gewaarschuwd (artikel 18, tweede lid) en de betrokken arbeiders medisch worden onderzocht (artikel 31, derde lid); de betreffende werkruimten dienen voorts te worden ontsmet (artikel 27 V.B.I.S.).

11. De hierbedoelde waarschuwingstekens worden ook door artikel 15, derde en vijfde lid, van het V.B.I.S. voorgeschreven.

12. Registratie van radio-actieve stralingsbronnen is op grond van de artikelen 6 en 14 van het Radio-actieve stoffenbesluit (Warenwet) en artikel 21 van het Veiligheidsbesluit verplicht gesteld. In de toekomst zal ook de Kernenergiewet hierin voorzien.

13. Op grond van de onder 12 genoemde wettelijke bepalingen dienen alle mutaties in de voorraad radio-actieve stoffen te worden geregistreerd en dient hiervan kennis gegeven te worden aan de met het toezicht belaste autoriteiten. Omtrent de opslag van deze stoffen kunnen in de toelating volgens het Radio-actieve stoffenbesluit (in de toekomst de Kernenergiewet) voorwaarden worden verbonden, terwijl de districtshoofden der Arbeidsinspectie aanwijzingen kunnen geven krachtens de artikelen 42 juncto 20 van het Veiligheidsbesluit.

14. In dit punt is in Nederland aldus voorzien, dat overdracht van radio-actieve stoffen slechts is toegestaan aan personen, die daartoe zijn toegelaten krachtens de artikelen 3 of 4

van het Radio-actieve stoffenbesluit. In de toekomst zal de Kernenergiewet hierin voorzien.

15. De in dit punt aanbevolen melding van het verloren raken of beschadigd zijn van stralingsbronnen is geregeld in artikel 19 van het Veiligheidsbesluit. Het ontwerp-Kernenergiewet bevat voorts ter zake algemene voorschriften.

16. Wat betreft de speciale bescherming van vrouwen bevat het Veiligheidsbesluit een bepaling (artikel 5, derde lid), welke overeenkomt met hetgeen ter zake in de Richtlijnen van Euratom is voorgeschreven.

V

17. De in dit punt voorgeschreven stralingscontrole is voorgeschreven op grond van de artikelen 16, 17 en 33 van het V.B.I.S.

18. Een meting ter vaststelling van de besmetting van handen, lichaam of kleding van personen na het verlaten van de arbeidsplaats zal in Nederland kunnen worden voorgeschreven, zo de omstandigheden hiertoe aanleiding geven, bij voorbeeld indien uit de tijdens het werk verrichte metingen zou blijken, dat gevaar voor overdosering heeft bestaan.

19. Aan dit punt wordt in Nederland voldaan, aangezien instellingen welke de door arbeiders gedragen dosimeters ontwikkelen, door de overheid moeten worden erkend (artikel 33, eerste lid, V.B.I.S.).

VI

20. De hier bedoelde medische onderzoeken moeten in Nederland verricht worden door een door de Arbeidsinspectie aangewezen geneeskundige.

21. Een geneeskundig onderzoek dient in Nederland onder meer plaats te hebben, zodra hiervoor op grond van bijzondere omstandigheden aanleiding is.

22. Aan het hier aanbevolene voldoet Nederland.

23. Indien de met het onderzoek belaste geneeskundigen niet tot een bedrijfsgeneeskundige dienst behoren, zullen zij zich toch desgewenst op de hoogte kunnen stellen van de arbeidsomstandigheden van de door hen onderzochte personen, omdat de bedrijfsleiding verplicht is haar radiologische werkers geneeskundig te doen onderzoeken en dus de geneeskundige op diens verzoek in staat moet stellen dit onderzoek op een door hem gewenste wijze te houden.

24 en 25. De hier bedoelde medische dossiers worden in Nederland aangehouden op voor het gehele land uniforme wijze.

26. Registratie van de door radiologische werkers tijdens hun arbeid ontvangen stralingsdoses is geregeld op grond van artikel 33, vierde lid, van het V.B.I.S.

27. Het herscholen van een arbeider, die op medische gronden ongeschikt is bevonden om arbeid te verrichten, waarbij hij aan ioniserende stralen wordt blootgesteld, zal in Nederland kunnen plaatshebben op dezelfde wijze als zulks geschiedt ten aanzien van andere arbeiders, die om gezondheidsredenen van werkkring dienen te veranderen.

VII

28. De Arbeidsinspectie heeft de beschikking over een aantal stralingsdeskundigen en kan desgewenst bovendien advies inwinnen van deskundigen buiten de dienst.

29. De Arbeidsinspectie beschikt over de bevoegdheden, welke in dit punt worden aanbevolen. In dit verband kan gewezen worden op de mogelijkheid tot het stellen van eisen en tot het overgaan tot zgn. parate executie, waartoe de districtshoofden krachtens de Veiligheidswet bevoegd zijn. Bovendien kunnen zij krachtens artikel 32 van het V.B.I.S. werktijdverkorting en extra-rust voorschrijven voor radiologische werkers.

30. Het toezicht op de distributie en op de verbruikers van radio-actieve stralingsbronnen is voorlopig geregeld in het

Radio-actieve stoffenbesluit door middel van een stelsel van vergunningen voor invoer en fabricage en van toelating als gebruiker (afnemer) van radio-actieve stoffen; kennisgeving aan de overheid van aflevering dezer stralingsbronnen is eveneens voorgeschreven. Daarnaast voorziet artikel 22 van het V.B.I.S. in de aangifte van toestellen, welke ioniserende stralen uitzenden. Dit voorlopige stelsel zal worden vervangen door een meer doeltreffend vergunningstelsel op grond van de Kernenergiewet, zodra de uitvoeringsvoorschriften van deze wet tot stand zullen zijn gekomen. Voor het in gebruik nemen van toestellen van een enigszins grote omvang of voor het in werking stellen van installaties zal in het algemeen een vergunning ingevolge de Hinderwet vereist zijn.

31. Een kennisgeving aan de overheid van de beëindiging van werkzaamheden, waarbij arbeiders aan ioniserende stralen

worden blootgesteld, kent de Nederlandse wetgeving niet. In artikel 5, tweede lid, van het Veiligheidsbesluit ioniserende stralen is echter de verplichting voor het hoofd of de bestuurder ingevoerd om jaarlijks de personalia van zijn radiologische werkers op te geven aan het districtshoofd der Arbeidsinspectie. Deze opgaven zullen ongeveer hetzelfde resultaat geven, als door artikel 31 van de Aanbeveling wordt beoogd.

*De Minister van Sociale Zaken
en Volksgezondheid,*

G. M. J. VELDKAMP.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

J. LUNS.